

Međunarodno tržište drvnih proizvoda u 1984. g. i izgledi za 1985.

INTERNATIONAL TIMBER MARKET IN 1984 AND THE OUTLOOK IN 1985

Prof. dr **Dušan Oreščanin**, dipl. ing.
Beograd

UDK 630*7

Prispjelo: 23. prosinca 1984.
Prihvaćeno: 10. siječnja 1985.

Stručni rad

Sažetak

Ekonomski oporavak najpre je počeo u Severnoj Americi i postepeno u zemljama tržišne ekonomije u ostalom delu sveta. Ekspanzija u SAD-a bila je mnogo osetnija nego u Zapadnoj Evropi. No stopa rasta počela je da opada u III kvartalu. Tako se nastavilo i u IV kvartalu. Ukupna stopa rasta i u Severnoj Americi i Zapadnoj Evropi biće veća u 1984. g. nego u 1983. g.

Stopa inflacije u zemljama tržišne ekonomije bila je u proseku niža nego u mnogo ranijih godina. Kamatna stopa u SAD-a ostala je dalje visoka, a kurs dolara visok. I jedno i drugo negativno je delovalo na razvoj u ostalim zemljama.

Stopa rasta nacionalnog dohotka u SSSR-u i zemljama Istočne Evrope bila je nešto viša nego u 1983. g.

Drveno tržište u 1984. g. bilo je stabilno. Jedino pred kraj godine došlo je do poremećaja na tržištu celuloze i pada cena. Cene svih proizvoda su uglavnom rasle, s izuzetkom ploča iverica u Evropi i piljene građe četinaru u Severnoj Americi. Cene piljene građe četinaru bile su labilne i u Italiji i Austriji.

U 1985. g. se očekuje stabilno tržište. Izuzetak će biti neke vrste ploča zbog saturacije evropskog tržišta, prekapacitiranosti ili rasta konkurencije iz Jugoistočne Azije, prvenstveno Indonezije. Potražnja će ostati na relativno visokom nivou ali su mogući poremećaji cena, kao i krajem 1984. g.

Ključne riječi: ponuda i potražnja drvnih proizvoda — izgledi u međunarodnoj trgovini — piljena građa — drvene ploče — celuloza i papir.

Summary

The economic recovery that started in the U. S. gradually extended to the countries of market economy in the other part of the world. Expansion in the U. S. was more significant than in West Europe. However, the rate of growth experienced a downturn in the third quarter and continued in the fourth quarter.

Total rate of growth in the U. S. and West Europe will be higher in 1984 than in 1983.

The inflation rate in the countries of market economy was on the average lower than in many preceding years. Rates of interest in the U. S. remained high and rate of dollar high. The both of these events had a negative effect on development in the other countries.

The timber market in 1984 was stable. Only by the end of the year there was a disturbance on the woodpulp market and a drop of prices. The prices of all products moved up in general, except of particleboards in Europe and softwood lumber in the U. S. The prices of softwood lumber were unstable in Italy and Austria, too.

It is expected a stable timber market in 1985, except for some kinds of wood-based panels because of oversupply on the European market, excessive capacity or increase in competition from South-East Asia, Indonesia in the first place. The demand will remain on a relatively high level, however there are possible disturbances of prices as also by the end of 1984.

Key words: offer and demand of wood products — outlook in the international trade — sawngoods — wood-based panels — woodpulp and paper.

1. Razvoj opšte ekonomske situacije

Ekonomski oporavak, koji je počeo u Severnoj Americi u toku 1983. g., polako se proširio i na ostale zemlje članice Ekonomske komisije za Evropu. Oporavak se nastavio i u 1984. g. nešto ubrzanijim tokom. U SAD-u je u I kvartalu bio prilično buran, u II kvartalu umereniji. Do slabljenja je došlo u III, a još osetnijeg u IV kvartalu. Ipak je stopa rasta u SAD-u u 1984. god. bila znatno brža nego u ostalim zemljama regiona. Stopa rasta u Zapadnoj Evropi iznosila je oko 2—2,5 odsto. Ona nije bila ozbiljno ugrožena ni štrajkom rudarskih radnika u

Velikoj Britaniji ni štrajkom metalčkih radnika u SR Nemačkoj. Stopa rasta u Zapadnoj Evropi pomognuta je rastom izvoza i investicija.

Stopa inflacije u SAD i zemljama Zapadne Evrope pala je na najniži nivo poslednjih godina. Kamatna stopa u SAD ostala je visoka i nema izgleda da će se uskoro ozbiljnije smanjiti.

U 1985. g. u SAD će se održati visoka stopa rasta, ali na nešto nižem nivou nego u 1985. g. Istovremeno stopa inflacije će porasti. Stopa rasta u Zapadnoj Evropi će ostati na nivou iz 1984. g. (2—2,5%), ali će stopa inflacije i dalje slabiti. Nezaoplenost u Zapadnoj Evropi će i dalje biti visoka.

Kurs dolara će i dalje ostati visok, odnosno njegov uticaj na ekonomski razvoj će biti isti kao i u 1984. g.

U SSSR-u i zemljama Istočne Evrope nacionalni dohodak porastao je za 3 odsto. U 1984. g. stopa rasta bila je nešto viša. Stopa rasta industrijske proizvodnje iznosila je u 1984. g. 4,4%. Investicije su rasle sporije nego u 1983. g. U 1984. g. se očekuje nešto niža stopa rasta nego u periodu 1976—1980. g. Upravo u periodu 1976—1980. g. iznosila je 3,9%, a u periodu 1981—1985. g. 3,4%.

kuje se da će potrošnja u 1985. g. pasti za oko 6,7 miliona m³. Potrošnja u Evropi će iznositi 73,9 miliona m³. To je pad od 1,9 miliona m³ u odnosu na 1984. g. Osetniji pad potrošnje očekuje se samo u Poljskoj i Švedskoj. Jak rast u 1983. g. u SAD-a nastavljen je umerenijim rastom u 1984. g. Očekuje se da će potrošnja u 1985. g. iznositi 85,3 miliona m³, što je za 4,7 miliona m³ manje nego u 1984. g.

Potrošnja je direktno uticala na rast proizvodnje, izvoza i uvoza, što pokazuju sledeći tabelarni podaci:

Region	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.
				Milion m ³					
Evropa	72,1	72,1	70,9	26,5	26,0	25,8	23,3	22,6	22,3
SSSR	97,0	97,0	97,0				7,2	7,4	7,5
Severna Amerika	107,4	112,0	105,3	29,1	30,3	28,2	38,1	39,7	37,4

2. Tržište drvnih proizvoda

Trendovi ukupne potrošnje glavnih proizvoda od drva bili su posledica opšteg ekonomskog oporavka. Približna potrošnja građe, ploča, papira i kartona u Evropi porasla je za 12 miliona m³ ekvivalentne oblovinne, ili za 3% u odnosu na prethodnu godinu. Oporavak je iznosio otprilike polovinu pada u periodu 1979—1982. g. U Severnoj Americi približna potražnja je porasla za 69 miliona m³ ekvivalentne oblovinne ili za 17%, i to posle tri godine uzastopnog pada. Nivo potrošnje u SSSR-u ostao je prilično stabilan.

U 1984. g. došlo je do daljeg oporavka. To se naročito odrazilo na tržištu piljene građe četinaru u Severnoj Evropi, a i u Severnoj Americi u prvim mesecima kada je stambena izgradnja bila na visokom nivou. Pred kraj godine došlo je do slabljenja potražnje i u Severnoj Americi i u Evropi, a cene su stagnirale. Potražnja građe lišćara iz umerene zone bila je stabilna. Na tržištu ploča osećao se stalan pritisak proizvođača iz Jugoistočne Azije. Tržište iverica bilo je i dalje depresirano zbog prekapacitiranosti. Na tržištu celuloze vladala je visoka potražnja u I polугоду. Rasle su i cene. U II polугоду potražnja je oslabila, a u novembru je došlo i do osetnog pada cena. Potražnja papira bila je visoka kroz celu godinu, a cene su neprestano rasle.

U 1985. g. se očekuje stabilizovanje tržišta za najveći deo drvnih proizvoda, ali će razvoj u Severnoj Americi biti različit od onoga u Evropi.

2.1. Piljena građa četinaru

Posle trogodišnjeg pada, u 1983. g. je došlo do umerenog rasta potrošnje. U 1984. g. došlo je ponovo do umerenog pada. Dalji pad očekuje se u 1985. g. U Severnoj Americi potrošnja je u 1984. g. porasla za oko 3,7 miliona m³. Zbog pada stambene izgradnje, kao posledice visoke kamatne stope, oče-

kuje se da će potrošnja u 1985. g. u Evropi pasti za 1,2 miliona m³, od čega će samo na Švedsku otpadati 900.000 m³. Mnoge zemlje, velike izvoznice, imaju nameru da smanje proizvodnju piljene građe jele/smrče zbog nezadovoljavajućih cena, odnosno velike razlike između cena građe bora i jele/smrče.

Realna potražnja u 1985. neće se mnogo razlikovati od realne potražnje u 1983. g. zbog smanjenja zaliha u nekim zemljama uvoznicama. Početkom 1984. g. bile su niske zalihe i nekim zemljama izvoznicama. No one su u toku godine normalizovane. U Severnoj Americi proizvodnja je u II polугоду bila veća od potražnje, što je dovelo do rasta zaliha i pada cena na domaćem tržištu.

Lagan pad potrošnje i uvoza u stvari znači stabilizovanje tržišta. Slaba potražnja u stambenoj izgradnji nadoknađuje se većom potrošnjom za opravku i održavanje stanova.

U Velikoj Britaniji je znatno pala izgradnja kuća što je dovelo i do pada potrošnje građe četinaru.

Visoka kamatna stopa u SAD dovela je do usporavanja stambene izgradnje. Ona se početkom godine približila do 2 miliona stanova. Zbog kasnijeg pada, prosek za 1984. g. će iznositi 1,7 miliona, a 1985. g. 1,6 miliona stanova.

Uvoz u Evropu će se u 1985. g. neznatno smanjiti u odnosu na 1984. g., uglavnom zbog očekivanog pada uvoza u Veliku Britaniju i Dansku. Doći će i do blagog pada izvoza. Još u novembru gotovo nije bilo zaključaka za isporuku u 1985. g., osim nekoliko ugovora koje su zaključili britanski uvoznici za isporuke u januaru. I veliki uvoznici i veliki izvoznici držali su se preporuka Komiteta za drvo da se uzdržavaju pritiska na tržište zbog opasnosti poremećaja cena. Švedska očekuje pad izvoza od 0,5 miliona m³ zbog smanjenja proizvodnje građe jele/smrče. Veći izvoz očekuje Austrija zbog pada izvoza u 1984. g. SAD očekuju pad uvoza za 1,5 miliona m³, a Kanada pad izvoza za 2,5 miliona m³.

I u 1985. g. se očekuje povoljna mogućnost plasmana u Severnoj Africi i Bliskom istoku.

Postavlja se pitanje eventualnih poremećaja na tržištu zbog obimnih sanitarnih seča u zemljama u kojima šume trpe od aerozagađivanja, naročito SR Nemačkoj, Francuskoj i Austriji. No ove zemlje će smanjiti redovne seče.

Cene su imale drukčiji tok u Severnoj Americi nego u Severnoj Evropi. U južnoj Evropi su se razlikovale od cena u Severnoj Evropi.

Cene iz sovjetskih ponuda u Velikoj Britaniji

	(funti za m ³ , CIF)		Jela/smrča	
	Bor/ariš u/s	IV	u/s	IV
1982.				
Januar	106	83	78	74
Juni	113	90	86	82
1983.				
Januar	121	94	86	82
April	135	105	95	91
Septembar	141	111	98	94
1984				
Januar	152	116	101	97
Maj	156	117	103	99

Slično kretanje imale su i Švedske i finske cene, ali su bile na nešto višem nivou. U II polугоду su mirovale i sovjetske i skandinavske cene. Jedino je u Švedskoj došlo do pada cena jele/smrče za 20 šv. kr. za m³.

U Severnoj Americi cene su imale skokovito kretanje. U Novembru 1983. g. u odnosu na prethodnih 5 meseci pale su za 18%. U martu 1984. g. bile su za 12% više od cena u prethodna 4 meseca. U maju su cene osetno pale i padale su sve do novembra, kada su stabilizovane na nižem nivou.

U Austriji su cene rasle u toku I polугода. Tokom leta i u jesen cene lošije građe su slabile.

U celoj godini odnos cena piljene građe bora/ariša i jele/smrče bio je nepovoljan, na štetu građe jele/smrče.

U celini uzevši, ponuda piljene građe četinaru u 1984. g. bila je izbalansirana. Jedino je ponuda građe jele/smrče u nekim zemljama bila veća od potražnje. Takav razvoj se očekuje i u 1985. g. Problem u 1985. g. će se rešiti na taj način što će neke zemlje izvoznice smanjiti proizvodnju. Od zemalja velikih izvoznica proizvodnju neće smanjivati Austrija zbog očekivanog većeg rasta izvoza u Italiju i zemlje Bliskog istoka.

Izvoznici i uvoznici se ušteđu od prognoza o razvoju cena u 1985. g. Naše je mišljenje da će cene piljene građe bora ostati i dalje čvrste, a da će cene jele/smrče ostati nepromenjene, odnosno da će se zadržati na dostignutom relativno niskom nivou. U Italiji će se cene stabilizovati, ali će biti nešto više nego krajem 1984. g.

2.2. Grada lišćara

Pad potražnje na tržištu počeo je još 1980. g. Ipak nije bilo takvih oscilacija kao na tržištu piljene građe četinaru. U 1983. g. je u SAD došlo do naglog oporavka. Približna potrošnja je porasla za 20% i dostigla 13,8 miliona m³. Blag oporavak u Evropi počeo je 1982. g. Do marginalnog oporavka došlo je i u 1983. g. i potrošnja je iznosila 21,8 miliona m³. Proizvodnja je i dalje padala. Izvoz je porastao za oko 2,5 odsto.

Približna potrošnja u 1984. g. je, prema oceni, manja nego u 1983. g., uglavnom zbog pada uvoza na nivo iz 1982. g. Proizvodnja i izvoz su porasli. Evropska proizvodnja, potrošnja i uvoz u 1985. g. porašće za oko 2 odsto. Izvoz će ostati nepromenjen.

Uvoz i izvoz piljene građe vrsta iz umerene zone

	(miliona m ³)					
	Uvoz			Izvoz		
	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.
Evropa	2,31	2,24	2,37	2,25	2,57	2,57
Od toga						
Austrija	0,05	0,07	0,07	0,07	0,08	0,09
Belgija/Luks.	0,24	0,20	0,21	0,6	0,05	0,05
Danska	0,03	0,03	0,03	0,10	0,10	0,10
SR Nemačka	0,28	0,30	0,30	0,28	0,30	0,30
Francuska	0,09	0,07	0,07	0,44	0,55	0,57
Italija	0,68	0,65	0,74	0,02	0,02	0,02
Holandija	0,17	0,20	0,24	0,05	0,05	0,05
Španija	0,33	0,33	0,33	—	—	0,01
V. Britanija	0,23	0,20	0,19	0,08	0,07	0,07

U 1985. g. Italija će uvesti 740.000 m³ ili za 90.000 m³ više nego u 1984. g., Španija 330.000 m³ (kao i 1984. g.), Holandija 240.000 m³ (za 40.000 m³ više), Velika Britanija 185.000 m³ (za 10.000 m³ manje), SR Nemačka 300.000 m³, a Belgija 215.000 m³. Veći izvoz očekuje Francuska 570.000 m³, Rumunjska 480.000 m³ (manje za 40.000 m³). Izvoz iz Čehoslovačke će iznositi 60.000 m³ a Mađarske 80.000 m³.

Ukupna grada iz umerene tropske zone (miliona m³)

Region	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.
Evropa	19,9	19,0	19,4	5,5	5,2	5,3	2,3	2,8	2,9
SSSR				0,2	0,2	0,2			
Kanada	0,9	1,1	1,1	0,6	0,6	0,6	0,2	0,2	0,2
SAD	15,3	16,9	17,6	0,6	0,9	0,7	1,2	1,4	1,7

Visok kurs dolara imaće i dalje uticaj na tokove trgovine građom lišćara. U 1984. g. hrastova piljena građa uvezena iz SAD-a poskupela je iz tri razloga: zbog rasta potražnje i cena na domaćem tržištu u SAD, porasta atlantskih vozarina od 1. aprila 1984. g. i rasta kursa dolara. SAD očekuju rast izvoza od oko 300.000 m³. No, ako stambena izgradnja padne na 1,6 miliona m³, smanjiće se i seče, a na osnovu toga i raspoložive količine za izvoz. To dovodi u sumnju prognozu o rastu izvoza, naročito izvoza piljene građe u Evropu. U svakom slučaju treba očekivati rast potražnje građe hrasta u Evropi zbog očekivanog rasta potražnje u industriji nameštaja.

Zbog rasta cena građe tropskih vrsta lišćara, porasla je potrošnja građe bukve. Očekuje se da će se taj trend i dalje nastaviti.

Uvoz građe tropskih vrsta lišćara ostaje na nivou iz 1984. g. (oko 2,9 miliona m³).

Postavlja se pitanje uticaja obimnih šteta u šumama Evrope od aerozagađivanja ili snegoloma i vetrolova na evropsko tržište građe lišćara. Veruje se da negativnog uticaja neće biti jer će se smanjiti redovne seče. Može se jedino očekivati veći napad piljene građe slabijeg kvaliteta.

Cene građe lišćara ostale su prilično stabilne. Bilo je samo manjih korekcija cena na više. Rasle su najviše cene uvezene građe hrasta iz SAD. Značajno su porasle i cene građe japanskog hrasta (za 60% u toku godine dana).

Cene građe i hrasta i bukve dobrog kvaliteta bile su čvrste. U 1985. g. treba očekivati rast cena građe hrasta i u manjoj meri bukve dobrog kvaliteta. Indikacije za to su rezultati jesenjih licitacija u Francuskoj. Cene hrastovih furnirskih trupaca porasle su za 30—40%, a trupaca za rezanje A i B kl. 10—15%. Cene trupaca C kl. ostale su nepromenjene. Cene bukovih trupaca A i B kl. porasle su za 5—10%.

Cene građe tropskih vrsta lišćara teško je pratiti zbog mnogobrojnih vrsta valuta u kojima su prodavane i ostalih uslova. Uglavnom cene zapad-

noafričkih crvenih vrsta bile su stalne a nekih su imale i tendencu rasta (sipo, sapeli). Slično je bilo i s cenama trupaca. U jugoistočnoj Aziji cene trupaca su fluktuirale zavisno od potražnje u Japanu. Npr. u Sabahu prosečne cene trupaca lauana, merantija i seraye porasle su od januara 1983. g. do marta 1984. g. za 34%, a od maja pa do kraja juna 1984. g. pale za 10%. Cene su padale i u prvim jesenjim mesecima. Fluktuirale su i cene piljene građe.

U 1985. g. se očekuje uglavnom stabilno i tržište građe lišćara iz obe zone i lagan rast cena.

2.3. Ploče

Blagi oporavak zabeležen na tržištu u 1983. g. nastavljen je i u 1984. g. Potrošnja u 1984. g. je porasla za oko svega 0,3% i iznosila je nešto više od 32 miliona m³ svih ploča. Proizvodnja je porasla za 1,8%, a u 1984. g. za 1,6%.

Tržište ploča nije bilo istovetno za sve vrste ploča.

2.3.1. Šperploče i panelploče

U 1983. g. je nastavljen pad proizvodnje šperploča i panelploča u Evropi. Proizvodnja je iznosila 3,35 miliona m³, prema 3,42 miliona m³ u 1982. g. Najveći pad proizvodnje imala je Španija (20%) zbog nedostatka trupaca. Pala je i proizvodnja u Čehoslovačkoj. Ukupna proizvodnja u 1984. g. blago je porasla. Niti jedna zemlja nije pokazivala naročite promene u odnosu na 1983. g. Najveći proizvođači su Finska (580.000 m³), Francuska (480.000 m³), SR Nemačka (340.000 m³, pretežno panelploča), Italija (370.000 m³) i Rumunija (248.000 m³). Evropski uvoz u 1984. g. bio je na nešto nižem nivou nego u 1984. g. zbog pada uvoza u Veliku Britaniju. Najveći uvoznici su bili SR Nemačka (550.000 m³), Velika Britanija (940.000 m³ i Holandija (420.000 m³). Daleko najveći izvoznici su Finska (480.000 m³), Francuska (140.000 m³) i Rumunija (120.000 m³).

Region	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.
1. Evropa									
Ploče iverice	22,4	22,8	23,3	4,6	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7
Ploče vlaknatice	4,4	4,5	4,7	1,3	1,3	1,4	1,2	1,4	1,4
Šperploče i panelploče	3,1	3,2	3,2	3,2	3,0	3,1	1,5	1,5	1,5
2. SSSR									
Ploče iverice	6,2	6,8	7,1				0,3	0,3	0,3
Šperploče	2,3	2,3	2,4	0,04	0,05	0,04	0,3	0,4	0,4
3. Severna Amerika									
Ploče iverice	7,2	7,9	7,4	0,7	1,1	0,7	0,3	0,3	0,3
Ploče vlaknatice	3,5	6,7	5,0	0,6	0,9	0,8	0,3	0,3	0,3
Šperploče	19,1	20,0	19,5	1,5	1,7	1,5	0,9	0,8	0,8

(U ploče vlaknatice uvrštene su i MDF ploče a u šperploče panelploče).

Evropsko tržište šperploča i panelploča bilo je pod pritiskom proizvođača iz Jugoistočne Azije. Ranije je najveći proizvođač bila Južna Koreja, a sada je to postala Indonezija. Indonezija sada u punom pogonu ima 75 fabrika, 46 fabrika se nalazi u gradnji i za sledećih 37 fabrika je izdata dozvola za gradnju. Kada se puste u pogon sve fabrike, ukupan kapacitet će iznositi 5000 m³. Najveći deo će biti izvezen u SAD kao šperploče ili kao gotova vrata. Znatno deo je iz Indonezije, Koreje, Taiwana, Filipina i Mlazije usmeren u Evropu zbog nižih cena, naročito konkurišu u Evropi prvenstveno proizvođačima gabon-ploča (Francuska) i ceiba-ploče (Italija). No konkurencija su i ostalim pločama osim, za sada, finskim, iz razloga što su neki potrošači navikli na finske brezove ploče. Ako se sve cene svedu na cene u DM za m² ploče od 4 mm, onda su cene krajem godine iznosile, fco stovarište velikoprodavca gabon-ploče (iz okoumea) 4,80, meranti IF 20, 4,15—4,20, AW 100 4,90 DM, 18 MM AW 100—15. U julu cene ploča merantija IF 20 iznosile su 3,60—3,70 DM, a AW 4,60—4,70. Kasnije su cene snižene, ali je porastao kurs dolara. Cene ceiba-ploča kreću se oko 4—4,15 DM, a ranijih meseci 4,65—4,75 DM.

Cene finških ploča zbog obimnih prodaja u zemlje Bliskog istoka rasle su iz kvartala u kvartal i smirile se tek pred kraj godine.

Zbog obimne stambene izgradnje u I polugodištu, potrošnja šperploča u Severnoj Americi porasla je za 900.000 m³ u 1984. g. Uvoz, prvenstveno iz zemalja Jugoistočne Azije, porastao je za oko 200.000 m³. Izvoz je bio nešto niži nego u 1983. g. zbog visokog kursa dolara. Zbog visoke potražnje na domaćem tržištu, cene su rasle u I polugodištu. U II polugodištu, naročito sredinom, došlo je do rasta zaliha i izvesnog slabljenja cena.

U 1985. ne očekuju se promene u evropskoj potrošnji i proizvodnji šperploča i panelploča. Uvoz će nešto porasti zbog očekivanog rasta uvoza u Holandiju. Izvoz će marginalno pasti. Do značajnije promene cena neće doći. No na njih će, kao i 1983. i 1984. g., imati uticaj kurs dolara.

2.3.2. Ploče iverice

U 1983. g. je došlo do laganog oporavka evropske proizvodnje iverica. Do daljeg blagog oporavka došlo je i u 1984. g. Najveći proizvođači su bili SR Nemačka (5,9 miliona m³), Belgija/Luksemburg (sve vrste iverica 1,75 miliona m³), Francuska (1,810), Italija (1,4), Poljska (1,2) i Španija (1,3 miliona m³). U 1985. g. se očekuje lagan rast evropske proizvodnje i uvoza i stagnacija izvoza.

U stvari u 1985. g. se očekuje neznatan rast proizvodnje od svega 240.000 m³. Najviše će porasti u Švedskoj (214.000³) i Španiji (100.000 m³). Najveći evropski uvoznik u 1985. g. ostaće Velika Britanija (1,48 miliona m³), onda SR Nemačka (950.000 m³), Francuska (400.000 m³), Holandija (390.000 m³) i Italija (300.000 m³).

Evropska industrija ploča iverica nalazi se u teškoćama zbog prekapacitiranosti. Zbog toga je već nekoliko godina konkurencija na tržištu vrlo jaka a cene su depresirane. Do promena neće doći ni u 1985. g., mada se očekuje blag rast potrošnje. Pored toga, evropsko tržište je saturirano pločama poznatog tipa, pa i pločama ivericama. Naročito zbog toga što proizvođači nameštaja nisu zadovoljni. Situacija je pogoršana i zbog diskusije o formaldehidu. Potrošači se sve više opredeljuju za ploče E-1, mada je proizvodnja ploča E-2 još visoka. Trgovina u SR Nemačkoj više ne preuzima ploče E-1. Cene su bile pod stalnom depresijom. Bilo je u toku godine povišavanja cena, ali je industrija nameštaja pokazivala znatan otpor.

U toku poslednje dve godine cene ploča E-2 od 19 mm pale su za 2 DM po m². Krajem 1984. g. cene ploča E-2 od 19 mm iznosile su 4,80—5,20 DM za m², a ploča E-1 5,18—5,85, ploča od 16 mm E-2 fiksnih dimenzija 4,15—5,40, E-1, fiksnih dimenzija, 5,40—5,60 DM. Cene ploča na pero i utor, tipa V 100, kreću se od 6,30—6,90 DM (ploče od 19 mm). Oplemenjene ploče su imale različite cene, zavisno od dekor-papira. U poslednje vreme cene ovih ploča su porasle, a od 1. januara 1985. g. očekuje se dalji rast. Upravo krajem godine cene su se kretale za bele ploče od 19 mm oko 7,50 DM za m².

I u 1984. g. bilo je zatvaranja fabrika, ali u mnogo manjem obimu nego ranijih godina. Ipak kapaciteti su narasli zbog rekonstrukcija starih fabrika.

2.3.3. Ploče vlaknatice i MDF ploče

Godina 1983. nije bila dobra za proizvođače ploča vlaknatice. Proizvodnja je padala počevši od 1980. g., uvoz od 1981. g. a izvoz isto od 1980. g. Tvrde ploče trebalo je da konkurišu tanjim pločama ivericama, MDF pločama i nekim vrstama šperploča. Svedani, najveći proizvođači u Evropi, promenili su strukturu proizvodnje i znatno smanjili kapacitete.

Ranije su postojala samo dva tipa ploča: tvrde i izolacione ploče. Sada su se pojavile i MDF ploče. Proizvodnja tvrdih ploča iznosi oko 2,86 miliona m³, a kapaciteti MDF ploča iznose 900.000 m³. Pošto se ne vodi posebna evidencija, proizvodnja MDF ploča je nepoznata.

Od ukupne proizvodnje ploča vlaknatice, uključivo i MDF ploče, na izolacione ploče otpada oko jedne trećine. Najveće učešće imaju u Turskoj (80%), Poljskoj (33%), Norveškoj (70%). Oko dve trećine ukupne proizvodnje u Severnoj Americi otpada na izolacione ploče. Očekivani visok pad proizvodnje u Severnoj Americi u 1985. g. otpada baš na izolacione ploče.

Ploče vlaknatice, ipak, imaju najstabilniji tok potrošnje i proizvodnje u grupi ploča. No precizne podatke zamagljuje činjenica što su u ove ploče statistički uvrštene i MDF ploče, no to samo ako se Evropa posmatra kao celina. Ako se izuzmu Španija i Italija, onda se ipak mogu izvući realni zaključci. Najveći proizvođač je Poljska (oko 630.000

m³) s dosta stabilnom proizvodnjom. Iza nje dolazi Švedska (480.000 m³). Finska, Francuska, SR Nemačka, Norveška i Rumunija imaju proizvodnju veću od 200.000 m³ godišnje, a Turska veću od 400.000 m³ godišnje. Proizvodnja u Španiji iznosi oko 280.000 m³, ali na MDF ploče otpada 150.000 m³. U 1985. g. se očekuje rast proizvodnje od oko 200.000 m³, od toga polovina otpada na Tursku. Uvoz i izvoz imaju ravnomeran tok i kreću se između 1,3 i 1,4 miliona m³ godišnje. Najveći uvoznici su Velika Britanija (0,28 miliona m³) i SR Nemačka (0,24 miliona m³) i Holandija (0,18 miliona m³). Najveći izvoznici su Švedska (0,21 miliona m³), Francuska (0,16 miliona m³) i Turska (0,12 miliona m³). U 1985. g. Holandija očekuje nešto veći uvoz, a Turska nešto veći izvoz.

U 1985. g. Severna Amerika očekuje značajan pad potrošnje (oko 1,7 miliona m³), pad proizvodnje (1,64 miliona m³), blag pad uvoza i stagnaciju izvoza.

Cene su u toku 1983. g. bile pod depresijom zbog prekapacitiranosti. Najveći deo trgovine se odvijao na osnovu niskih konkurentnih cena, koje su dovele u finansijske teškoće mnogo proizvođača. U 1984. g. imale su blagi oporavak, ali ne toliko da bi to olakšalo položaj proizvođača.

Situacija na tržištu MDF ploča bila je sasvim nejasna. Podataka u međunarodnoj statistici (FSO, ECE) nema. Propaganda neprestano govori o dobrom kvalitetu ploča i rastu potrošnje. No podaci proizvođača govore drugo. Na Italiju otpada 15—20% evropske potrošnje, a slabo koristi kapacitete svoje tri fabrike (Novolegno, Plaxil i Rivart). Očekuje da će se situacija popraviti, a planira pad proizvodnje u 1985. g. Vlasnici fabrika »Intamasa« i »Finsa« u Španiji tvrde da uspešno posluju jer imaju osigurano domaće tržište, a očekuju rast proizvodnje u 1985. g. za 10.000 m³. Fabrika »Medite« u Irskoj, palniranog kapaciteta od 150.000 m³, potrošila je u 1984. g. 250.000 dolara za propagandu i poslala uzorke na adresu 20.000 proizvođača namještaja a prodala je u zemlji 5.000 m³. »Sotufibre« fabrika u Tunisu je zatvorena. Fabrika u Švedskoj kapaciteta od 26.000 m³ nije mogla da nađe plasman za svoju proizvodnju. Proizvodnja u SAD je stabilizovana na 1 milion m³, a kapaciteti 14 fabrika u SAD i 1 u Kanadi iznose, 1.550.000 m³. No u gradnji se nalaze dve nove fabrike: u New Mexico u Arkanzasu, pa postoji opravdan strah od poremećaja na tržištu. U Japanu se podiže fabrika MDF ploča, fabrika u Australiji ima problema s plasmanom, a fabrika na Novom Zelandu dobro posluje.

I pored ogromne propagande koju preduzima FEROPA, za čiji račun je FIRA izradila priručnik o upotrebi MDF ploča, evropska potrošnja u 1984. neće preći 280.000 m³, od čega će se izvesne količine uvesti iz SAD. To znači korišćenje evropskih kapaciteta od oko 28%, računajući i fabrike u Buseru i Ilirskoj Bistrici.

U svakom slučaju mogućnost potrošnje MDF ploča u Evropi je procenjena.

2. 4. Celuloza i papir

Potražnja celuloze bila je visoka i u 1983. g. i u prvih tri kvartala 1984. g. Tek u IV kvartalu 1984. g. došlo je do ponovnog rasta zaliha.

Korišćenje kapaciteta bilo je visoko u većini zemalja. Cene su oštro porasle u I polugodu 1984. g. i dostigle nivo od 540 dolara za tonu beljene dugovlaknaste slufatne celuloze. Pred kraj godine došlo je do promena na tržištu celuloze, i ono je ponovo postale tržište kupca. Kupci celuloze — fabrike papira, počeli su da izigravaju proizvođače jedne protiv drugih i već u novembru izazvali pad cena. Doduše, zvanične cene nisu menjane počevši od II kvartala, ali je davanje rabata dovelo do njihovog oštrog pada. Rabati su u početku iznosili 10—15 dolara po toni, posle toga do 25 dolara i konačno 40 dolara po toni. Ovo nije važilo samo za zapadnoevropsko tržište, gde je pad cena kompenziran rastom kursa dolara, nego su rabati davani i u Severnoj Americi, gde smanjenje kursa dolara ne utiče na smanjenje troškova proizvodnje. Mada su i dalje u Severnoj Americi fabrike radile punim kapacitetom, Amerikanci su u Evropi nudili iste cene kao i Skandinavci. Upravo one su bile niže za oko 40 dolara po toni. Cene su krajem godine, CIF u dolarima po toni, bile sledeće: beljena dugovlaknasta sulfatna 500, celuloza beljena sulfatna iz južne borovine, zavisno od proizvođača, 460—480, brezova beljena sulfatna 460—470, eukaliptusova 460, lišćarska sulfatna iz južnih država 445, beljena sulfatna 460—470 i nebeljena sulfatna 440—450. I potražnja drvenjače bila je slaba. Kanađani su prodavali beljenu drvenjaču po 415 dolara, beljenu 70—80 GE po 345—365 dolara za tonu.

U 1984. g. vladao je pravi boom na tržištu papira. Iskorišćenje kapaciteta bilo je potpuno i u Severnoj Americi i Evropi. Cene su rasle iz kvartala u kvartal, a i češće za neke vrste papira, osim za one gde se ugovori (kod novinskog i LWC papira, npr.) zaključuju na duži rok. Visoka potrošnja dovela je do prave investicionomanije i u Severnoj Americi i Evropi. Sve fabrike papirnih mašina rasprodale su proizvodnju za 2 i 3 godine unapred. To se naročito odnosi na proizvođače u SR Nemačkoj i Skandinaviji, naročito Finskoj.

Cene mašina su porasle za 30% u odnosu na cene od pre dve godine. Jedna papir-mašina staje sada 150 miliona DM, ili oprema za fabriku kapaciteta od 150.000 tona oko pola milijarde maraka. To preterano investiranje će dovesti do toga da će se ponoviti 1980. g., odnosno da će u 1986. g. nastupiti prekapacitiranosti i pad cena. Najviše se ulaže u kapacitete grafičkog i novinskog papira i nekih vrsta finih papira. Proizvođači LWC papira i papira za pakovanje uzdržali su se od novih investicija.

Proizvođači papira se nadaju da će se visoka potražnja papira nastaviti i u 1985. g., odnosno da će prvih meseci potrošnja u proseku porasti za 10%. Nadaju se da će za isto toliko porasti i cene. Da li će se tako i dogoditi, zavisice od razvoja situacije na tržištu i Severnoj Americi.

2.5. Celulozno drvo.

Tržište celuloznog (i ostalog industrijskog drveća) zavisi od tržišta ploča i celuloze i papira. Rast proizvodnje ovih proizvoda u 1984. g. izazvao je i rast potrošnje celuloznog drva.

U 1984. g. porasla je potrošnja celuloznog drva i u Evropi i u Severnoj Americi. Ona će porasti i u 1985. g. U 1984. g. potrošnja u Evropi će dostići 166,9 miliona m³ (rast 5,9%), a u 1985. g. 171,0 miliona m³ (rast 2,5%). U SAD se potrošnja u 1984. g. kreće oko 201,1 milion m³ (više za 4,5%), a u 1985. g. se očekuje potrošnja od 206,2 miliona m³ (više za 2,5%).

Ukupno kretanje uvoza i izvoza celuloznog drva (četinara, lišćara, u oblom i cepanom i otpadaka) izgleda ovako:

	Uvoz			Izvoz		
	1983.	1984.	1985.	1983.	1984.	1985.
	(miliona m ³)					
Evropa	20,7	21,2	21,1	12,3	13,5	12,2
SSSR				4,3	5,5	5,5
Kanada				3,9	3,6	3,8
SAD	3,8	5,1	5,1	4,5	4,0	4,4

Evropski uvoz u 1984. g. kreće se oko 21,3 miliona m³, a u 1985. g. treba da iznosi 21,1 milion m³, evropski izvoz u 1984. će se kretati oko 13,4 miliona m³, što je za 8,5% više nego u 1983. g. U 1985. g. će pasti na 12,2 miliona m³. Najveći pad očekuje Čehoslovačka, zbog puštanja u pogon nove fabrike celuloze (za 640.000 m³).

Uvoz u SAD će ostati na nivou od 5,1 miliona m³, a uvoz će porasti za 400.000 m³, odnosno iznosiće 4,4 miliona m³.

Izvoz celuloznog drva iz SAD u Japan stalno opada zbog restrukturiranja japanske industrije celuloze i papira. U 1984. g. su SAD po prvi put postale neto-uzvoznik celuloznog drva.

Očekivani rast potrošnje će moći da apsorbuje i sve drvo iz sanitarnih seča i vetroloma i snegoloma. Ove količine će, kao i ranije, uticati na razvoju cena.

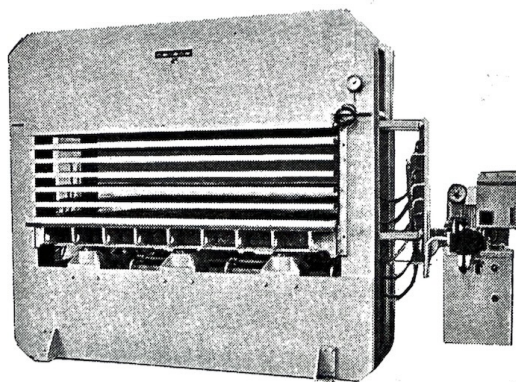
Utoku leta 1984. g. počele su rasti cene celuloznog i industrijskog drva. Najpre su u avgustu povišene cene celuloznog drva u Švedskoj za 20%. U septembru su, sporazumom između posjednika šuma i vlasnika fabrika celuloza i papira, povišene cene (zavisno od vremena isporuke) u Austriji. Istovremeno su povišene i cene i u SR Nemačkoj za 5—7%. Cene će u Skandinaviji ostati nepromenjene do polovine leta, a u Austriji do kraja I polugodišta 1985. g. Moguće su i korekcije cena na više ili na niže i u toku I polugodišta, zavisno od situacije na tržištu celuloze i papira i ploča, u onim slučajevima gde cene nisu utvrđene na duži rok.

I u 1985. g. će potrošači nastojati da se u što većoj meri snabdeju celuloznim drvom u vlastitoj zemlji. I dalje će rasti potrošnja otpadaka. U 1985. g. će učešće otpadaka u ukupnoj potrošnji celuloznog drva (drva potrošenog u industriji celuloze, papira i ploča) biti 27%, prema 26% u 1983. g.

LITERATURA

- [1] ECE, Komitet za drvo, materijali sa 42. zasedanja.
[2] Oreščanin, Dušan: Međunarodno tržište drveta, celuloze i papira, Drvarski Glasnik i Privredni pregled, razni brojevi.

SOUR KOMBINAT 1884
belišće

Hidraulične preše za panel i furnir

- Tvrdi kromirani i fino brušeni klipovi omogućuju kvalitetno brtvljenje i dugu trajnost brtvila.
- Grijače ploče izrađene od čeličnih limenih ploča imaju izuzetno dug vijek trajanja.
- Kvalitetan hidraulični agregat garantira potpunu pouzdanost preša u eksploataciji.
- Osim standardnih preša za drvenu industriju izrađujemo i preše po narudžbi s različitim brojem etaža, dimenzijama ploča i drugim tehničkim karakteristikama prema zahtjevu kupca.
- Efikasno servisiranje preša i hidrauličnih agregata u garantnom i vangarantnom roku osigurano putem vlastite servisne službe.
- Imamo preko 20 godina tradicije u proizvodnji hidrauličnih preša za drvo, gumu, duroplaste, papir i specijalnih preša za razne namjene.

TVORNICI STROJEVA BELIŠĆE
54551 BELIŠĆE, YUGOSLAVIA, Telefon: centrala (054) 81-111
kućni: Prodaja 293, 491, 251, Servis 290, 293, Telex 28-110

tozd oprema
68270 krško
cesta krških žrtev 141

proizvodnja
tel: (068) 71 115, 71 911, 72-382
telex: 35764 yusop

inženjski biro
61000 ljubljana,
riharjeva 26
tel: (061) 331 634, 331 636
telex: 31638 yusopib

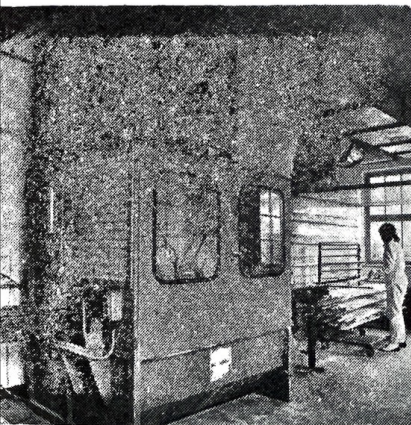
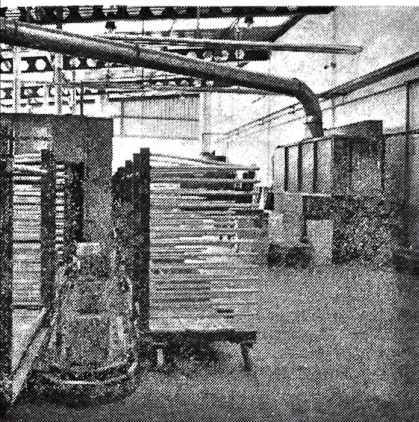
konstrukcija — razvoj
ižanska c. 2a
tel: (061) 211 601, 211 618

projektiramo i proizvodimo opremu
za: površinsku zaštitu metalnih i
drvnih proizvoda, unutrašnji trans-
port, opremu za punionice pića i
strojeve za prehrambenu industriju.

tozd storitve
krško
gasilska 3
telefon: (068) 71 291
telex: 35766 yusopsto

inženjski biro zagreb
aleja v. bubnja 161
telefon: (041) 682-620
telex: 22264 yu sop zg

projektiramo i proizvodimo opremu
za štednju energije: lamelne i sta-
klene rekuperatore topline. Izvodi-
mo završne radove u građevinar-
stvu.

KOMPLETNA OPREMA ZA POVRŠINSKU OBRADU I LAKIRANJE

●
KOMORE I KABINE ZA LAKIRANJE

●
OPREMA ZA NANOŠENJE LAKOVA
RAZLIČITIM POSTUPCIMA

●
PEĆI I UREĐAJI ZA SUŠENJE

●
UREĐAJI ZA ODMAŠČIVANJE

●
SUŠIONICE LAKOVA

●
TUNELI ZA ODMAŠČIVANJE I
FOSFATIRANJE

●
BRUSNI STOLOVI S FILTRIMA

●
APARATI ZA DOVOD SVJEŽEG
ZAGRIJANOG ZRAKA

●
FILTRI ZA ODVAJANJE PRAŠINE

●
OPREMA ZA UNUTRAŠNJI TRANSPORT
STANDARDNE I POSEBNE IZVEDBE

●
INSTALACIJE ZA OTKRIVANJE ISKRE I
GAŠENJE POČETNOG POŽARA

●
KABINE I ELEMENTI ZA ZAŠTITU
RADNIKA OD STROJNE BUKE

●
REKUPERATORI TOPLINE

●
SUŠIONICE ZA DRVO

●
POKRETLJIVE ODSISNE RUKE

SOP KRŠKO

specializirano
podjetje
za industrijsko
opremu

tozd klepar
krško
gasilska 3
telefon (068) 71 509
telex: 35766 yusopsto

inženjski biro zagreb
siget 18b
telefon: (041) 527 086
telex: 22264 yusopzg

inženjski biro ljubljana
koblarjeva 34
telefon: (061) 454 656
telex: 31638 yusopib

projektiramo i proizvodimo opremu
za zaštitu radnog i boravišnog pro-
stora: modulne, kanalne, toranjske
i silosne filtre, sistem za otkrivanje
iskre i preventivno gašenje, kabine
i elemente za zvučnu izolaciju stro-
jeva i uređaja, sušionice za drvo.

tozd ikon
kostanjevica na krki
krška c. 6
telefon: (068) 69748
telex: 35790 yusopko

projektiramo i proizvodimo opremu
za zaštitu radnog i boravišnog pro-
stora i opremu za galvanotehniku.
Nadalje, mokre i suhe filtre za ukla-
njanje prašine iz zraka u industriji,
galvanske linije, KONFLEX pokret-
ljive odsisne ruke.

